

Sygn. akt: I C 50/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Mikos-Bednarz
Protokolant:	sek. sąd. Magdalena Chylińska

po rozpoznaniu w dniu 22 kwietnia 2016 r. w Ostrołęce

na rozprawie

sprawy z powództwa P. G. (1)

przeciwko M. B. (1), A. B.

o ustalenie

orzeka:

1. powództwo oddala;
2. zasądza od powoda P. G. (1) solidarnie na rzecz powodów: A. B. i M. B. (1) kwotę 3.634 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Dnia 18 stycznia 2016r. wpłynął pozew P. G. (1), reprezentowanego przez profesjonalnego pełnomocnika, skierowany przeciwko A. B. i M. B. (1) sformułowany jako powództwo o stwierdzenie nieważności oświadczenia woli z powodu braku świadomości. Powołując się na podstawę wynikającą z art. 189 kpc powód wniósł o stwierdzenie nieważności umowy dożywocia, zawartej pomiędzy powodem a pozwanymi w dniu 9 stycznia 2013r. na podstawie której powód przeniósł na pozwanych należący do niego udział $\frac{3}{4}$ części zabudowanej nieruchomości o pow. 0,19 ha oznaczonej jako działka nr. (...) położonej w T. przy ul. (...), w zamian za dożywocie dla powoda i jego żony T. G., z powodu braku świadomości powoda w chwili zawierania umowy.

Uzasadniając tak sformułowane żądanie pozwu, wskazano iż powód zawarł umowę dożywocia pomimo obaw i odwodzenia go tego przez żonę T. G.. Założeniem przeniesienia własności domu było uzyskanie pomocy i opieki na starość ponieważ syn powoda jako osoba chora i uzależniona od alkoholu takiej opieki nie mógł powodowi zapewnić. Powód zawarł umowę nie analizując ryzyka związanego z przekazaniem dorobku życia osobom obcym. Z uzasadnienia pozwu wnika, że brak tej ostrożności spowodowany był chorobą psychiczną powoda, na którą cierpi od 2001r.

I z uwagi na to, że powód martwi się o przyszłość swoją i żony, obawia się braku opieki w chorobie, strach przed śmiercią w samotności nasili zaburzenia psychiczne i odebrał powodowi zdolność do racjonalnego oceniania sytuacji.

W tak wskazanym stanie faktycznym, w uzasadnieniu pozwu pełnomocnik wskazuje, że w momencie zawierania umowy o dożywocie z pozwanymi stan psychiczny powoda nie pozwalał mu złożenia oświadczenia z dostatecznym rozeznaniem swoich działań i skutków oświadczenia o zawarciu umowy w rozumieniu art. 82 kc. W ocenie powoda w konsekwencji powyższego bezwzględnie nieważna jest umowa o dożywocie z dnia 9.01.2013r., a to na mocy art. 58kc.

Pomimo tego, że powództwo zostało wytoczona w oparciu o art. 189 kpc uzasadnienie pozwu nie wskazuje jakim interesem prawnym kierował się powód występując z tak sformułowanym powództwem.

Pozwani A. i M. małżonkowie B., również reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika, w odpowiedzi na pozew wnosili o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego. W pierwszej kolejności pozwani podnieśli, że art. 189 kpc nie znajduje zastosowania w niniejszej sprawie, powództwo winno być inaczej sformułowane, a powód powinien dochodzić roszczenia dalej idącego niż powództwo o stwierdzenie nieważności. Pozwani zaprzeczyli aby w dacie zawarcia umowy dożywocia powód znajdował się w stanie jak opisano uzasadnieniu pozwu. Pozwany zauważa, że powód aktywnie zaczął zgłaszać się do lekarza psychiatry dopiero po zakończeniu sprawy I C 213/14, w której wyrok niekorzystny dla powoda w I instancji zapadł dnia 10 lipca 2014r. i dopiero pod koniec lipca powód odwiedził psychiatrę, a z karty informacyjnej wynika, że do szpitala został przyjęty dopiero w kwietniu 2015r.

Przy takim stanowisku strony pozwanej, kwestionującej interes prawny powoda z wystąpieniem z pozwem w oparciu o art. 189 kpc profesjonalny pełnomocnik powoda na rozprawie oświadczył, że stanowisko powoda nie uległo zmianie. Uzasadniając interes prawny w wystąpieniu z pozwem na podst. art. 189 kpc pełnomocnik powoda wskazał, że interes prawny powoda polega na dążeniu do uchylenia się od skutków prawnych umowy dożywocia i odzyskanie własności nieruchomości będącej przedmiotem umowy dożywocia. Pełnomocnik oświadczył, iż podtrzymuje żądanie pozwu w takim kształcie jak został pierwotnie sformułowany, przyznając jednocześnie, że wyrok uzyskany w tej sprawie nie będzie stanowił podstawy do wpisu w księdze wieczystej. Ostatecznie stwierdzając, że interes prawny powoda polega na tym, że powód chce unieważnić skutki umowy dożywocia.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Powód P. G. (1) na prawach wspólności majątkowej małżeńskiej był współwłaścicielem wraz z pierwszą nieżyjącą żoną D. G., nieruchomości zabudowanej położonej w T. przy ul. (...), oznaczonej nr. geodezyjnym (...), o powierzchni 0,19 ha. W wyniku ustania wspólności majątkowej małżeńskiej i w wyniku spadkobrania stał się współwłaścicielem $\frac{3}{4}$ części przedmiotowej nieruchomości, zaś współwłaścicielem w $\frac{1}{4}$ części stał się jego syn L. G..

Pozwani A. i M. małżonkowie B. są dla powoda osobami obcymi.

W T. zajmowali się prowadzeniem sklepu, gdzie powód robił zakupy. Strony zaprzyjaźniły się, powód zaproponował pozwanym przekazanie swojego udziału w zabudowanej nieruchomości w zamian za opiekę nad nim i jego obecną drugą żoną.

Powód w trzy lata po śmierci swojej pierwszej żony D. (zmarła w kwietniu 2005r.), ponownie ożenił się. Obecna żona powoda T. G. z poprzedniego związku ma sześcioro dzieci, nie sposób więc podzielić stanowisko wyrażone w uzasadnieniu, że powód wraz z małżonką obawiają się o brak opieki .

Powód P. G. (1) ma jednego syna L. G., który jest współwłaścicielem przedmiotowej nieruchomości.

Syn powoda jest osobą uzależnioną od alkoholu, Sądowi z urzędu jest wiadomo, że w tutejszym sądzie toczy się postępowanie z wniosku powoda P. G. (1) o ubezwłasnowolnienie całkowite syna L. G., prowadzone jest pod sygn. akt. I Ns 99/15, sprawa jest na etapie zleconej biegłym opinii, uczestnik postępowania L. G. wnosi o oddalenie wniosku o jego ubezwłasnowolnienie.

W dniu 9 stycznia 2013r. przed notariusz B. P. w Kancelarii Notarialnej w O. stawili się P. G. (2) wraz z obecną żoną T. G. oraz pozwani A. i M. małżonkowie B. i zawarli umowę o dożywocie, mocą której powód przeniósł na pozwanych

swój cały udział w przedmiotowej nieruchomości, a pozwani zobowiązali się zapewnić powodowi i jego żonie T. G. dożywocie polegające na przyjęciu ich jako domowników, dostarczenia im całodziennego wyżywienia, zapewnieniu mieszkania wraz z wodą bieżącą, ogrzewaniem i oświetleniem elektrycznym, zapewnieniu odpowiedniej pomocy i pielęgnowaniu w chorobie oraz sprawieniu im na własny koszt pogrzebów odpowiadającym zwyczajom miejscowym.

Na podstawie niniejszej umowy o dożywocie dokonano zmian w Księdze wieczystej (...), gdzie aktualnie w dziale II jako współwłaściciele do $\frac{3}{4}$ części wpisani zostali pozwani, a w $\frac{1}{4}$ części wpisany jest syn powoda L. G., zaś w dziale III ujawniono prawo dożywocia na rzecz powoda P. G. (1) i jego żony T. G..

W niespełna rok po zawarciu umowy o dożywocie P. G. (1) wraz z żoną T. G. (w lutym 2014r.) wystąpili o rozwiązanie umowy o dożywocie w oparciu o art. 913§2 kc. Sprawa toczyła się przed tutejszym Sądem Okręgowym pod sygn. akt. I C 213/14. Dnia 10 lipca 2014r. oddalono powództwo P. G. (1) i T. G. o rozwiązanie umowy o dożywocie z uwagi na brak zaistnienia przesłanek kodeksowych z art. 913kc. W stosunku zaś do powódki T. G. Sąd powództwo o rozwiązanie umowy o dożywocie oddali dodatkowo z uwagi na brak czynnej legitymacji procesowej, bowiem powódka nie była zbawczynią nieruchomości. W sprawie I C 213/14 nie potwierdziły się zarzuty powodów, wskazujące na zaistnienie wyjątkowych okoliczności, uzasadniających rozwiązanie umowy o dożywocie. Sąd Okręgowy stwierdził, że przyczyny nieporozumień leżą po stronie dożywcotników, to dożywcotnicy odrzucają oferowaną im pomoc, choć pozwani są gotowi realizować swoje zobowiązania i realizują te które nie zależą od bezpośredniej woli dożywcotników (dostarczają ogrzewanie ,oświetlenie, wodę).

W postępowaniu o rozwiązanie umowy dożywocia, nie był podnoszony zarzut ułomności psychicznej powoda P. G. (1) w dacie zawarcia umowy o dożywocie. Na skutek apelacji powodów wywiezionej od wyroku z dnia 10 lipca 2014r., reprezentowanych już przez kolejnego pełnomocnika, wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 marca 2015r. wydanym w sprawie apelacyjnej pod sygn. akt I ACa 907/14 apelację P. G. (1) i jego żony oddalono. Wyrok jest prawomocny, skargą kasacyjną nie został zaskarżony.

Do pozwu załączona została historia choroby zdrowia psychicznego powoda założona dnia 28.01.2002r. z wpisem dwóch wizyt w lutym i kwietniu 2002r., karta informacyjna psychiatryczna z dnia 14.04.2014r., zaświadczenie lekarza psychiatry z dnia 29.07.2014r., oraz wypisy lekarza orzecznika ZUS o częściowej niezdolności powoda do pracy, jedno w okresie do lipca 2002r. i drugie w okresie do sierpnia 2005r. Na rozprawie złożono dodatkowo kartę informacyjną psychiatryczną z dnia 23.02.2016r.

Powyższy stan faktyczny ustalono w oparciu przeprowadzone na rozprawie dowody z przesłuchania świadków (M. B. (2), T. G., P. G. (3) i W. P.-k. 58-60), dokumentacji medycznej (k. 10, 13-17, 21-23,56), orzeczeń lekarza orzecznika ZUS (k.18-19) oraz dowody z dokumentów z akt I C 213/14 (k. 84,88-93 –wyrok z dnia 10 lipca 2014r. wraz z uzasadnieniem Sądu Okręgowego w Ostrołęce, k.155, 159-163 wyrok apelacyjny z dnia 18 marca 2015r.wraz z uzasadnieniem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku).

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Strona powodowa reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, żądanie powództwa sformułowała jako żądanie stwierdzenia nieważności umowy dożywocia, zawartej pomiędzy powodem a pozwanymi w dniu 9 stycznia 2013r. na podstawie której powód przeniósł na pozwanych należący do niego udział $\frac{3}{4}$ części zabudowanej nieruchomości, położonej w T. przy ul. (...), w zamian za dożywocie dla powoda i jego żony T. G., z powodu braku świadomości powoda w chwili zawierania umowy- opierając powództwo na treści art. 189kpc.

Zgodnie z powołaną podstawą materialną tj. art.189kpc (powództwo o ustalenie) powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nie istnienia stosunku prawnego lub prawa , gdy ma w tym interes prawny.

Wprawdzie powództwo o ustalenie, zawarte jest w przepisach prawa procesowego, to poza sporem jest, że stanowi ono podstawę materialną żądania pozwu, ale z uwagi na umieszczenie jej w przepisach prawa procesowego jest to powództwo dość specyficzne i warunkowane istnieniem/wykazaniem interesu prawnego po stronie powoda.

Uwzględnienie powództwa zgodnie z art. 189 kpc wymaga spełnienia dwóch podstawowych przesłanek tj. istnienie interesu prawnego w żądaniu udzielenia ochrony prawnej przez wydanie wyroku ustalającego oraz istnienia bądź nieistnienia danego stosunku prawnego bądź prawa. Obie przesłanki muszą być spełnione łącznie

Podstawą oddalenia niniejszego powództwa o stwierdzenie nieważności umowy o dożywocie z uwagi na „brak świadomości po stronie powoda w chwili zawierania umowy”(zacytowane sformułowanie z żądania pozwu) było właśnie nie wykazanie interesu prawnego powoda w wytoczeniu powództwa o ustalenie nieważności umowy.

Brak wykazania interesu prawnego skutkuje oddaleniem powództwa o ustalenie.

Przystępując do rozpoznania sprawy o ustalenie prawa czy stosunku prawnego w pierwszej kolejności należy zbadać interes prawny powoda w wytoczeniu takiego powództwa, a dopiero później po ustaleniu, że taki interes istnieje można przystąpić do merytorycznego jej rozpoznania. Istnienie interesu jest warunkiem umożliwiającym dalsze badanie w zakresie istnienia lub nieistnienia ustalonego prawa czy stosunku prawnego.

Zgodnie z utrwaloną linią orzecznictwa powództwo oparte o przepis art. 189 k.p.c. może być uwzględnione tylko wtedy, gdy spełnione są dwie przesłanki merytoryczne: interes prawny oraz wykazanie prawdziwości twierdzeń powoda o tym, że dany stosunek prawny lub prawo rzeczywiście istnieje. Przy czym pierwsza z wymienionych przesłanek, określana jako przesłanka skuteczności, decyduje o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda, czyli ustalania istnienia przesłanki zasadności powództwa. Interes prawny zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości. Powód nie ma interesu prawnego w domaganiu się ustalenia, jeżeli może osiągnąć ochronę swych praw w drodze wytoczenia powództwa o świadczenie lub o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego.(w oparciu o wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 9 października 2015r. I ACa 465/15).

Co faktycznie oznacza, że interes prawny w wytoczeniu powództwa w oparciu o art.189 kpc istnieje tylko wtedy gdy definitywnie zakończy spór pomiędzy stronami i jednocześnie interes ten nie podlega ochronie w drodze powództwa o dalej idących skutkach prawnych dla powoda. Skoro powód może poprzez własną aktywność (tj. wystąpienie z powództwem opartym na treści materialnej art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece) uzyskać szerszą ochroną swych praw niż przez samo ustalenie, to nie ma interesu prawnego w rozumieniu art. 189 kpc.

Przenosząc powyższe na stan faktyczny niniejszej sprawy powód nie ma interesu prawnego w ustaleniu nieważności umowy o dożywocie, skoro może wystąpić z dalej idącym powództwem wywiedziony w oparciu o art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece(dalej określane u.k.w.h.). A okoliczność podnoszona przez powoda jako podstawa powództwa o ustalenie stwierdzenia nieważności umowy o dożywocie tj. twierdzenie, iż w dacie zawarcia przedmiotowej umowy powód był w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli w rozumieniu art. 82kc, będzie miało charakter przesłanki ocenianej jako podstawa rozstrzygnięcia w sprawie o charakterze rzeczowym- dalej idącym z art. 10 u.k.w.h. Ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego- umowy dożywocia- będzie miało w dalej idącym powództwie charakter przesłankowy .

Analizując w tej konkretnej sprawie jej okoliczności faktyczne i prawne Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że skoro powód ma możliwość uzyskania ochrony prawnej w innym dalej idącym w ochronie praw powoda postępowaniu procesowym to żądanie tylko ustalenia nieważności umowy o dożywocie jest niedopuszczalne.

Nie sposób bowiem nie zauważyć, że dla przedmiotowej nieruchomości prowadzona jest w Sądzie Rejonowym w Ostrołęce księga wieczysta (...) i celem żądania powoda, który twierdzi, że umowa o dożywocie jest nieważna z uwagi na fakt, że była dotknięta wadą oświadczenia woli, powinno być ujawnienie w dziale II przedmiotowej Kw powoda jako współwłaściciela nieruchomości w udziale w 3/4 części w miejsce aktualnie ujawnionych pozwanych.

Skoro o wadzie oświadczenia woli w postaci braku świadomości lub swobody przy sporządzaniu umowy o dożywocie, decyduje moment jej zawarcia czyli dzień 9 stycznia 2013r. to z twierdzenia powoda musi wynikać wniosek, że

treść księgi wieczystej z wpisem prawa współwłasności na rzecz pozwanych jest niezgodna z rzeczywistym stanem prawnym. I usunięcie tej niezgodności może nastąpić w postępowaniu opartym o warunki art. 10 u.k.w.h. Zwłaszcza, że opierając się na przesłance wady oświadczenia woli z art. 82 kc, powód zakłada bezwzględną nieważność czynności prawnej umowy o dożywocie. A bezwzględna nieważność czynności prawnej oznacza, że czynność w ogóle nie wywołała skutków prawnych od samego początku tj. od dnia jej zawarcia.

Taki pogląd sądu orzekającego w niniejszej sprawie ma swoje oparcie w ugruntowanym stanowisku judykatury, chociażby w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2007r. (II CSK 361/07) w którym stwierdza się, iż powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym jest powództwem służącym zaspokojeniu roszczenia typu rzeczowego, a nie odmianą powództwa o ustalenie prawa. W takiej sprawie powód nie domaga się bowiem tylko ustalenia istnienia lub nieistnienia swego prawa bądź stosunku prawnego, lecz wydania orzeczenia zastępującego oświadczenie woli osoby błędnie wpisanej do księgi.

A wydaje się, że powodowi winno chodzić o taki właśnie cel, tj. wpisanie w dziale II księgi wieczystej powoda jako współwłaściciela, w miejsce pozwanych. A w procesie o usunięcie niezgodności pomiędzy stanem prawnym nieruchomości, a rzeczywistym stanem prawnym, ustalenie czy czynność umowy dożywocia była ważna czy też nie będzie stanowiło przesłankę do merytorycznego rozstrzygnięcia.

Zwłaszcza, że jak przyznał sam profesjonalny pełnomocnik powoda wyrok w niniejszej sprawie o ustalenie istnienia bądź nie istnienia stosunku prawnego oparty na art. 189 kpc nie stanowił by podstawy zmian w księdze wieczystej.

W rozpoznawanej sprawie powód pomimo oparcia żądanie pozwu o art. 189 kpc chce uzyskania potwierdzenia, że jest właścicielem nieruchomości, że prawo własności do niego powróciło, bo czynność prawna na mocy której właścicielami stali się pozwani małżonkowie M. i A. B., była nieważna.

Skoro więc intencją powoda P. G. (4) jest tak daleko idące żądanie, to jest odzyskanie własności nieruchomości zabudowanej, to możliwość zgłoszenia żądania o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, spowodowała brak interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie stwierdzenia nieważności umowy.

Powództwo o usunięcie niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym (art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece), a nie powództwo o ustalenie (art. 189 k.p.c.) jest właściwym instrumentem prawnym dla rozstrzygnięcia sporu o to, której ze stron przysługuje prawo do nieruchomości (w oparciu o wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2004 r., II CK 152/04).

W sytuacji, gdy na podstawie czynności, której uznania za nieważną domaga się powód dokonany został wpis w księdze wieczystej – powodowi służy dalej idące powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym bo jest to powództwo służące zaspokojeniu roszczenia typu rzeczowego (actio in rem), przy pomocy którego powód domaga się nie tylko ustalenia prawa lub stosunku prawnego, lecz także wydania orzeczenia zastępującego oświadczenie woli osoby błędnie wpisanej do księgi wieczystej (wyrok z dnia 10 kwietnia 2000 r., V CKN 168/00).

A zgodnie z art. 10 powoływanej ustawy o księgach wieczystych i hipotece w razie niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym osoba, której prawo nie jest wpisane lub jest wpisane błędnie albo jest dotknięte wpisem nieistniejącego obciążenia lub ograniczenia, może żądać usunięcia niezgodności.

I tak jak wcześniej wskazywano powód powinien wystąpić z pozwem opartym na zacytowanej powyżej podstawie z art. 10 u.k.w.h. i w treści żądania pozwu żądać wykreślenia z działu II księgi wieczystej (...) M. B. (1) i A. B. wpisanych na

prawach wspólności majątkowej małżeńskiej do $\frac{3}{4}$ udziału i wpisanie w to miejsce powoda P. G. (1). Wyrok wydany po przeprowadzeniu takiego postępowania będzie stanowił podstawę wpisu w księdze

wieczystej w rozumieniu art. 31 u.k.w.h.

Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie ustalając brak interesu powoda P. G. (1) w wystąpieniu z tak sformułowanym żądaniem pozwu, nie oceniał merytorycznie treści żądania pod kątem tego czy zaistniały po stronie powoda w dacie sporządzenia umowy o dożywocie warunki nieważności określone w art. 82 kc, nie oceniał stanu zdrowia psychicznego powoda i jego wpływu na ważność umowy o dożywocie. Brak interesu prawnego skutkuje bowiem oddaleniem powództwa bez badania merytorycznego wskazanych podstaw.

Negatywne dla powoda rozstrzygnięcie niniejszej sprawy nie zamyka więc powodowi drogi do wystąpienia z powództwem o usunięcie niezgodności pomiędzy treścią księgi wieczystej, a rzeczywistym stanem prawnym. Dopiero w tym postępowaniu wywiedzionym w oparciu o art. 10 u.k.w.h. Sąd merytorycznie będzie oceniał zaistnienie przesłanki z art. 82 kc jako przesłanki rozstrzygnięcia. Z tym, że zgodnie z art. 17 pkt.4 kpc bez względu na wartość przedmiotu sporu to rozpoznania sprawy o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym zawsze właściwy jest Sąd Rejonowy.

Nawet w niniejszym postępowaniu wywiedzionym na podst. art. 189 kpc, powód reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika miał możliwość dokonania zmiany powództwa i zażądać uzgodnienia treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, w konsekwencji czego sprawa zostałaby przekazana właściwemu Sądowi Rejonowemu (zgodnie z art. 193 §2 kpc), bez narażania powoda na konieczność poniesienia kosztów procesu, ale pełnomocnik powoda świadomie bądź z niewiedzy takiej możliwości nie wykorzystał.

Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że powództwo o ustalenie co do zasady jest niedopuszczalne, bowiem powód można wytoczyć powództwo dalej idące, a możliwość wytoczenia szerszego powództwa pozbawia żądanie pozwu interesu prawnego w rozumieniu art. 189 kpc warunkującego zasadność powództwa o ustalenie. Przy przyjęciu innego założenia dochodziłoby do zbędnego mnożenia procesów, które nie dawałyby definitywnej i kategorycznej ochrony prawnej.

Z uwagi na brak interesu prawnego jako podstawy oddalenia powództwa Sąd Okręgowy nie dokonywał oceny materiału dowodowego w postaci załączonych kopii dokumentacji medycznej powoda, ani zeznań przesłuchanych świadków (wezwanym na pierwszy termin rozprawy) i oddalił dalsze wnioski dowodowe zgłoszone na rozprawie na okoliczności stanu zdrowia psychicznego powoda. Taka decyzja dowodowa była motywowana faktem niespełnienia przez powoda przesłanki istnienia interesu prawnego w zgłoszonym żądaniu pozwu i z tego powodu dalsze wnioski dowodowe Sąd uznał za niecelowe i zbędne. Będą one przedmiotem rozpoznania, ale w sprawie wywiedzionej na podst. art. 10 u.k.w.h. jeżeli powód z takim powództwem wystąpi.

Z uwagi na brak interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie w rozumieniu art. 189 kpc powództwo w zawnioskowanym kształcie, przy braku wykazania interesu prawnego podlegało oddaleniu.

O kosztach postępowania rozstrzygnięto na podstawie art. 98 kpc ale przy uwzględnieniu art. 102 kpc (zasada słuszności), zgodnie z którą w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Koszty procesu po stronie pozwanej, która proces wygrała, to wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 7.200 zł ustalone w oparciu o nowe rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opat za czynności adwokackie

(Dz.U.2015.1800) oraz 34 zł tytułem opłat skarbowych od pełnomocnictwa.

Sąd obciążył powoda tylko połową kwoty należnej pozwanym tytułem wynagrodzenia pełnomocnika, mając na uwadze fakt, że powód nie jest osobą zamożną, bowiem z jednej strony został zwolniony częściowo od opłaty sądowej od pozwu,

ale z drugiej strony stać powoda na zlecenie sprawy profesjonalnemu pełnomocnikowi. Podobnie jak w sprawie I C 213/14 o rozwiązanie umowy dożywocia Sąd miał na uwadze, że pomimo sytuacji jaka wytworzyła się pomiędzy stronami, pozwani winni poczuwać się do pewnej wdzięczności wobec powoda z racji otrzymania zabudowanej nieruchomości od osoby obcej. Co pozwani zdają się rozumieć skoro nie złożyli zażalenia na postanowienie w przedmiocie kosztów procesu. Sąd miał również na uwadze to, że za negatywny dla powoda wynik niniejszej sprawy znaczną odpowiedzialność ponosi jego profesjonalny pełnomocnik, który mógł skorzystać z możliwości jakie dawał art. 193 kpc i zmienić żądanie pozwu, a proces byłby kontynuowany ramach jednych kosztów postępowania bądź w sposób bardziej profesjonalny umotywić interes prawny powoda .

Z uwagi na powyższe orzeczono jak w wyroku.